

Lapuan kaupunki

SM 126/2023

Lapuan kaupungin maankäyttö-, kaavoitus- ja mittauspalvelut

asemakaavoitus@lapua.fi

11.12.2023

Viite Lausuntopyyntö 3.11.2023

Asia LAPUA, Liuhtarin kaupunginosan asemakaavan muutos, Vanhan Paukun alue, osakortteli 843, vaihe 2, kaavaehdotus

Lapuan kaupunki on pyytänyt Seinäjoen museoilta lausuntoa asemakaavamuutoksesta Liuhtarin kaupunginosan osakorttelissa 843. Vanhan Paukun alueen 2. vaiheen eli korttelin 843 länsiosan kaavaehdotus asetettiin marraskuussa 2023 valmisteluaineistoinen virallisesti nähtäville. Suunnittelualueen laajuus on noin 3,6 ha. Tässä toisessa vaiheessa selvitetään korttelin 843 länsiosan maankäytön kehittämismahdollisuuksia alueella kulttuurihistoriallisen ympäristön arvot huomioon ottaen. Samalla selvitetään mahdollisuus purkaa alueella sijaitsevan vuonna 1925 rakennetun entisen ruokalarakennuksen suojelu, jotta rakennukselle voitaisiin hakea purkulupa.

Vanhan Paukun eli ent. patruunatehtaan alue on valtakunnallisesti merkittävää rakennetun kulttuuriympäristön aluetta (RKY2009), joksi se on merkitty myös Lapuan keskustan osayleiskaavassa (2017) sk-merkinnällä.

Kaava-alue on kokonaisuudessaan ennestään rakennettua tai muutoin ihmisen muokkaamaa. Pääosa kaavoitettavasta alueesta on entistä teollisuus- ja varastoaluetta. Alueelle perustettiin Lapuan patruunatehdas vuonna 1923. Tehtaalla tapahtuneen räjähdysonnettomuuden jälkeen 1976 tehtaan toimintaa alettiin siirtää keskustan ulkopuolelle. Lapuan kaupungin omistukseen alue siirtyi vuonna 1993 ja vuonna 1994 tehtyjen päätösten pohjalta sitä on vaihe vaiheelta kehitetty kulttuurikeskukseksi. Alue on suurelta osin jo siirtynyt uuteen käyttöön liike- ja kulttuuritiloiksi, mutta teollisuushistoria on alueella voimakkaasti läsnä. Uusi sisääntulotie on kohottanut alueen näkyvyyttä ja potentiaalista merkitystä.

Asemakaavassa (2009) Paukun alue on osoitettu pääosin yleisten sekä liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi (YAL/s-1), jossa entinen ruokalarakennus on merkitty suojeltaviksi sr-1 -merkinnällä. Kaavamääräyksen mukaan kohteen täydennysrakentaminen ja rakennuksien korjaus- ja muutostoimenpiteet tulee toteuttaa kohteen arvon säilyttävällä tavalla.

Kaupunki on esittänyt alueella olevan entisen ruokalan purkamista ensimmäisen kerran jo vuonna 2014, mutta siihen tuli tuolloin kielteinen päätös. Ennen kaavoituksen aloittamista kaupunki haki poikkeamislupaa ruokalarakennuksen purkamiseksi. ELY-keskus ei poikkeamislupaa hyväksynyt ja hallinto-oikeus hylkäsi kaupungin jättämän valituksen. ELY-keskuksen ja hallinto-oikeuden mukaan

rakennuksen suojeluarvojen selvittäminen ja edellytykset rakennuksen säilyttämiseksi tai purkamiseksi tulee ratkaista kaavoitusmenettelyn kautta.

Entisestä ruokalarakennuksesta valmistuneen kuntotutkimuksen mukaan (Drytec Oy 2014) rakennus on rankorakenteinen, pahoin vaurioitunut ja taloudellisesta, rakennusteknisestä, lämpö-/ja kosteusteknisestä sekä hyvän sisäilmalaadun näkökulmasta katsottuna haastava kohde. Rakennuksen korjaaminen tarkoittaisi käytännössä lähes kaikkien rakennusosien vaihtamista, jolloin rakennus olisi korjauksen jälkeen suurelta osin kopio alkuperäisestä ilman rakennushistoriallista autenttisuutta. Rakennukselle ei ole löydettävissä sopivaa käyttötarkoitusta, eikä kaupunki pidä korjaamista järkevänä.

Ramboll Finland Oy vuonna 2023 laatimassa rakennushistoriaisessa selvityksessä todetaan, että "Patruunatehtaan ruokala on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Rakennuksessa on käytetty aikanaan moderneja rakenneratkaisuja ja se on säilyttänyt 1920-luvun klassismin tyylipiirteensä. Ruokalan historia liittyy monivivahteisesti työväestön, ruokahuollon, Lapuan kaupungin, puolustusteollisuuden ja Suomen historiaan vuosikymmenien ajalta ja myöhemmin myös harrastustoiminnan historiaan. Maisemallisesti rakennus sijoittuu tehdasrakennusten ja muun kaupungin yhtymäkohtaan, toimien mittakaavallisesti ja tyyllisesti muun kaupunkirakenteen omaisena rakennuksena tehdasrakennusten yhteydessä.

Ruokalan kunto on kuitenkin siinä määrin heikentynyt, että käyttökuntoiseksi korjaaminen edellyttäisi lähes kaikkien rakennusosien vaihtamisen. Säilytettäviä osia olisi alkuperäisistä osista ehkä ikkunat ja myöhemmiltä vaiheilta ehkä porrashuoneen osia ja muita samankaltaisia yksittäisiä rakennusosia."

Museo puoltaa asemakaavamuutosta, jossa ruokalaan kohdistuva suojelumerkintä poistetaan. Tehtyjen selvitysten mukaan rakennuksen korjaamiselle ei ole edellytyksiä. Jos rakennus korjattaisiin, siitä tulisi uudisrakennuksena kopio entisestä rakennuksesta ilman historiaa. Ruokalana rakennusta ei tarvittaisi, eikä sille olisi käyttöä. Myöskään rakennuksen sijainti toisen sisääntuloportin vieressä ei puolla rakennuksen suojelua. Aivan liian lähellä Kauppatua sijaitsevana rakennus estää kevyen liikenteen väylän rakentamisen.

SEINÄJOEN MUSEOT, ALUEELLINEN TOIMINTA

Eeva Korvola

maakunta-amanuenssi
aluetyön päällikkö

Sirkka-Liisa Sihvonen
ma. rakennustutkija

Tiedoksi

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Museovirasto

